חישוב מזונות ומדור ילדים בבתי המשפט לענייני משפחה

גיא רוה
נובמבר 2026

מתוך מטרה לצמצם את הויכוחים המרים בין ההורים המתגרשים על גב ילדיהם בנושא מזונות הילדים, בחרנו לעדכן ולהרחיב את נייר העמדה שלנו.

מעיון בפסקי דין עדכניים, לצד פוסטים רבים אשר עולים בקבוצת הפייסבוק שלנו, אנו רואים שכיום יותר ויותר הורים מגיעים להסכמות לגבי חלוקת זמני שהות. מבורך כמובן.

אך הדיון על המזונות נותר הנושא הרגיש, הנפיץ, בו ההורים מתקשים להגיע להסכמות. לצערנו, בצדק. ומדוע?

דרך העבודה לקביעת סכום המזונות אינה אחידה, ומשתנה בין בתי המשפט השונים והשופטים השונים. הן ההורים והן אנשי המקצוע שהם שוכרים את שירותיהם, לא בהכרח יודעים תחת הפסיקה הנוכחית כיצד ראוי ונכון לקבוע את סכום המזונות המתאים.

עובדה זו גורמת לכך שיותר ויותר הורים מגיעים לפתחו של בית המשפט. וחבל שכך.

ככל ששופטי בתי המשפט לענייני משפחה יפסקו את סכום מזונות הילדים בדרך 'נכונה' (בהתאם לפסיקות מנחות של בתי המשפט המחוזיים), מנומקת, ברורה ושקופה, כך נחווה אחידות בפסיקה, ואז הן לעורכי הדין והן להורים תהיה יותר הבנה וודאות לגבי הסכומים שנפסקו. כתוצאה מכך, יש סיכוי טוב שיפחתו משמעותית מצבי הסלמה והתכתשויות בין הצדדים ותמנע הימשכות של הליכים משפטיים שאינם מיטיבים עם ההורים וילדיהם. זאת מטרתנו.

ההורים אף יוכלו להגיע להסכמות בגישור (וחלק מההורים בעצמם) לגבי סכום המזונות המתאים לתא המשפחתי הייחודי שלהם, ללא צורך בפתיחת הליך משפטי.

ראו לדוגמא 6 פסקי דין שגויים מתמטית/כלכלית/משפטית שפורסמו לאחרונה:

1. כבוד השופט בראון בתלה"מ 37284-02-26 שמשום מה לא פועל לפי בע"מ 919/15.

2. כבוד השופט ארנון בתלה"מ 7383-05-23 בו החישוב שגוי מתמטית.

3. כבוד השופט בראון בתלה"מ 30037-02-23 בו למרות שזמני השהות שווים, את ההוצאות שהאב משלם באופן ישיר על הילדים בזמני השהות שלו (חצי) כבודו מוריד כבר, ורק, בחישוב ההכנסה הפנויה.

4. כבוד השופטת חן נחום בתלה"מ 2480-02-25 בו כבודה, בניגוד לפסיקה, לא עושה חישוב נפרד למזונות הילדים מתחת לגיל 6 ולילד מעל גיל 6.

5. כבוד השופטת רביד (**מחוזי** ת"א) מסבירה בעמ"ש 34302-02-26 את מגוון הטעויות שעשתה כבוד השופטת גלי רון, אך גם לכבוד השופטת רביד יש טעות מתמטית בחישוב המדור.

6. כבוד השופטת גילה ספרא ברנע בתלה"מ 50296-03-22 בו כבודה, בחישוב מזונות ילד מתחת לגיל 6, משתמשת בסכום הצרכים המלאים. כבודה עשתה את אותה טעות גם בתיק תלה"מ 29044-03-26.

לכן, בחרנו להסביר, שוב, בהרחבה ובאופן עדכני, את דרך החישוב הנוכחית למזונות ומדור ילדים **בהתאם לפסיקות בתי המשפט המחוזיים**. זאת, גם במקרים בהם הילד מתחת לגיל קו הצדק (6) וגם במקרים שהילד מעל גיל 6.

הקדמה:

עיקרון העל המנחה את שופטי בתי המשפט למשפחה (גם) בחישוב מזונות ילדים הוא להתייחס לטובתו הספציפית של כל ילד וילד, בכל תא משפחתי על המאפיינים שלו, כעולם ומלואו.

בתי המשפט המחוזיים הם אלו שיוצקים תוכן להלכת בית המשפט העליון בבע"מ 919-15 למזונות ילדים מעל גיל 6 מחודש יולי 2017, מתווים ומנחים את שופטי בתי המשפט לענייני משפחה בדרך חישוב מזונות ומדור הילדים.

בהסברים שלנו אנו כמובן **לא** מציעים **ולא** מקדמים דרך אחרת. זאת לא המטרה שלנו. אנו מבקשים להסביר ולהנגיש את דרך החישוב כיום, ולחדד מספר נושאים שלטעמנו יש לקדם.

מתווה לשופטי משפחה ולעורכי הדין לקביעת מזונות הילד:

א. מתחת לגיל 6:

1. יש לקבוע את חלוקת זמני השהות בתא המשפחתי. יש לבחון כיצד להתייחס לימים ללא לינה. נרחיב בהמשך.

2. יש לקבוע את צרכי הילד **ההכרחיים** (הסכום המקובל כיום בפסיקה הוא 1,600-1,900 ש"ח).

3. מתחת לגיל 6 הכנסות ההורים **אינן** רלוונטיות, אך גם כאשר הילדים מתחת לגיל 6 השופטים בוחנים וקובעים את ההכנסה של כל הורה, והיחס ביניהן, והרי מעל גיל 6 זהו פרמטר שכן משפיע על קביעת סכום המזונות. כמו כן, יש חובה לבדוק את הכנסת האב היות ובמידה ומדובר בהכנסה נמוכה מאוד, יהווה הדבר שיקול לצמצום הצרכים ההכרחיים, על מנת לאפשר לאב מחייה בכבוד, והשארת הכנסה מינימלית לכלכלה ומדור. להכנסת האם יש להוסיף את קצבת הילדים. להכנסת כל הורה יש להוסיף כל הכנסה חודשית נוספת שיש להורה מכל מקור.

4. לחשב את תשלום המזונות השוטף עבור צרכיו ההכרחיים של הילד: יש להפחית מסכום צרכי הילד את הסכום שהאב משלם באופן ישיר כאשר הילדים שוהים אצלו.

5. חישוב המדור: בדרך דומה, במידה ולאם יש תשלום מדור, יש לחשב את סכום המדור עבור הילדים. לגזור מסכום המדור את חלקם של הילדים (30% לילד אחד, 40% לשני ילדים ו 50% לשלושה ילדים ומעלה), כאשר גם כאן על האב לשלם **רק** עבור הימים שהילד נמצא אצל האם. סכום החזקת המדור ברוב המקרים (אך לא בכולם) כבר כלול בצרכי הילד.

6. לרשום להורים בסוף פסק הדין/ההחלטה מה כלול בסכום המזונות. בעיקר את נושא הביגוד הגורם כיום לוויכוחים רבים.

7. לאור זאת שבע"מ 919/15 **לא שינה** דבר עבור ילד מתחת לגיל 6, לרשום/לקבוע שכל אחד מההורים ישלם מחצית ("מחציות") מתשלומי ההוצאות המשתנות (חינוך ובריאות).

ב. מעל לגיל 6:

1. יש לקבוע את חלוקת זמני השהות בתא המשפחתי. יש לבחון כיצד להתייחס לימים ללא לינה. נרחיב בהמשך.

2. לקבוע את צרכי הילד **המלאים** (הסכום המקובל כיום בפסיקה הוא 1,600-2,600 ש"ח). בחלק מהמקרים (החלטה שיפוטית) תהיה חלוקה של הצרכים המלאים לצרכים תלויי שהות ושאינם תלויי שהות.

3. כאמור, מעל גיל 6 יחס שכר ההורים (סעיף 3 לעיל) הוא **כן** פקטור בקביעת סכום המזונות.

4. לחשב את סכום המזונות בהתאם לנוסחה המקובלת כיום בפסיקה לאחר פרסום בע"מ 919/15. **החישוב הוא דו שלבי**: כמה מתוך צרכי הילד על הורה א' לשלם להורה ב' בהתאם ליחס שכר ההורים וכמה מתוך אותו סכום של צרכי הילד על הורה א' לשלם להורה ב' בהתאם ליחס חלוקת זמני השהות, כאשר סכום המזונות יהיה **ההפרש** בין שני הסכומים. כמובן שבשלב זה, לאחר חישוב סכום המזונות בהתאם לנוסחה המקובלת בפסיקה, לשופט ישנה האפשרות לקבוע כל סכום שהוא רואה לנכון לתא המשפחתי שלפניו. ראוי עם הסבר.

5. לרשום להורים בסוף פסק הדין/ההחלטה מה כלול בסכום המזונות. מה כלול בצרכים תלויי שהות ומה כלול בצרכים שאינם תלויי שהות. בעיקר את הנושא הנפיץ כיום של הביגוד.

6. לחשב את תשלום המדור: לקחת מדור **אחד** ממוצע, המתאים לתא המשפחתי, למספר הילדים, ולאזור המגורים, ואז: **בשלב ראשון** לגזור ממנו את חלקם של הילדים, **ובשלב השני** לחשב באותו אופן כמו את חישוב המזונות, חישוב דו שלבי, את סכום המדור המתאים.

7. לקבוע את יחס תשלום ההוצאות המשתנות (חינוך ובריאות): היחס יהיה חצי חצי ("מחציות") על כל הורה, או בהתאם ליחס ההכנסות בין ההורים כאשר באפשרות זו ראוי לחשב זאת עם הפחתה מסוימת, והרי כלכלית את החישוב יש לעשות **לאחר** תשלום המזונות/קבלתם אשר משפיע כמובן על יחס השכר.

מה כלול בסכום המזונות תחת הצרכים השונים?

צרכים הכרחיים מקובלים: צרכי מינימום כגון מזון, ביגוד והנעלה בסיסיים, ביטוח בריאות חובה בקופת החולים ותרופות שגרתיות. בנוסף, הצרכים ההכרחיים כוללים גם את חלקם היחסי של הקטינים בעלות המדור של האם. שכר הדירה ועלות החזקת הדירה.

צרכים מלאים: הצרכים ההכרחיים + נופש, תרבות ופנאי, טלפון נייד (התשלום החודשי), טיולים ובילויים.

הלכת ורד: אם מדובר בכמה ילדים במשפחה חופפים חלק מסכום הבסיס כך שהסכום הכולל פוחת ואינו סכום מצטבר כמספר הילדים

הסבר מורחב לחישוב המזונות:

בתי המשפט המחוזיים קבעו שעל השופט היושב בדין לחשב את סכום המזונות בהתאם לנוסחה שהתגבשה בפסיקה, וכי חשוב להציג את נוסחת החישוב לצד הסבר קצר לדרך החישוב כך שהצדדים יוכלו להבין כיצד הגיע בית המשפט לסכום שנקבע - והכל בהתאם לתקנות (תקנה 129(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018) ולפסיקה.

כבוד השופט שילה (**מחוזי** תל אביב), סעיף 14 בעמ"ש 42627-04-24: "אציין שראוי שבית המשפט, עת שהוא קובע את סכומי המזונות, יפרט בקצרה את אופן החישוב שנערך על ידו, על מנת שהצדדים יוכלו להבין כיצד הגיע בית המשפט לסכום שנקבע".

כבוד השופט שרעבי (**מחוזי** חיפה) מציין בסעיף 16 ברמ"ש 54407-03-25 "ההחלטה קמא ניתנה בלאקוניות וללא נימוקים, חרף כתבי הבקשה והתגובה המפורטים בבקשה קמא.

ידועה הפסיקה הקובעת, כי חובת ההנמקה חלה על הערכאה הדיונית, על מנת לאפשר לצדדים להבין על מה מבוססת החלטתה, ועל מנת לאפשר לערכאת הערעור להעביר את שבט ביקורתו.

היקפה של חובת ההנמקה משתנה ממקרה למקרה, בהתאם לנסיבת ולמהות ההחלטה, ולערכאה הדיונית מסור שיקול הדעת באשר לאופן מימוש חובת ההנמקה והיקפה, אך החובה לנמק חלה תמיד".

כבוד השופט שוחט (**מחוזי** תל אביב) ציין בעמ"ש (ת"א) 14612-10-16 בסעיף 9: "מודע אני לרתיעה הקיימת בקרב העוסקים במלאכה משימוש בנוסחאות מתמטיות. עם זאת, משנקבעו הפרמטרים של יחס היכולות הכלכליות אל מול יחסי זמני השהות לצורך קביעת חלוקת הנטל בהכרח תאמר שעניין לנו בנוסחה/חישוב מתמטי. הנוסחה המתמטית בה עסקו שלושת פסקי הדין הנ"ל אמורה לתת לערכאה הדיונית קנה מידה; אין בתוצאה המתקבלת ממנה ובהפעלתה במקרה פרטני משום כזה ראה וקדש".

ואז, כפי שקבע בית המשפט העליון, בצדק רב, **אין חובה להיצמד לנוסחה הנוקשה**.

לכל שופט יש את שיקול הדעת השיפוטי לקבוע את הסכום המתאים והראוי לעמדתו בתא המשפחתי שלפניו, כאשר שיקול העל המנחה אותו הוא טובת הילד ורווחתו בבתי שני

ההורים. השופט אף נדרש להסביר את הסיבות שהביאו אותו להחליט אחרת, כלומר לפסוק בשונה מהנוסחה, להפחית או להגדיל את סכום המזונות, להטיל חלוקה שונה בהוצאות הנלוות וכיוצא באלה, **והכל במטרה שהקביעה תובן על ידי ההורים**.

באילו מקרים יסטה בית המשפט מהנוסחה? בעיקר במקרים בהם קיימים פערים מהותיים מאוד בהכנסות ההורים ו/או מקרים בהם כל או מרבית נטל הגידול הוא על הורה אחד.

כבוד השופט שרעבי מציין בעמ"ש 37107-09-25 (**מחוזי** חיפה, סעיף 52, מיום 15.03.2026):

"ניתן לומר ככלל, כי הנוסחה לחישוב מזונות מהווה נקודת מוצא וברירת מחדל אך היא נסוגה כאמור בפני נסיבות קונקרטיות המצדיקות סטייה (בעיקר פערים בזמני השהות ו/או בהכנסות הפנויות)".

נציין שיש גם מקרים נוספים אותם שוקל השופט אשר קשורים בדקויות של חלוקת זמני השהות בין ההורים ובמצבו האישי של כל אחד מההורים, אך הם כמובן פחות מהותיים: כאשר אחד ההורים לוקח את הילדים לא מהמוסד החינוכי אלא אחר הצהריים מבית ההורה האחר, כאשר לאחד מההורים יש בן זוג נוסף והם חיים יחדיו (בעיקר למדור), מספר ילדים מסבב ב' או כל סיבה אחרת שנראית לשופט. זוהי הפרוגטיבה של השופט.

דוגמא מספרית:

נצרף דוגמא מספרית להסברים המילוליים בנייר עמדה זה, ונשתמש בה בסעיפים המתאימים.

להורים 3 ילדים. אחד מתחת לגיל 6 ושני ילדים מעל גיל 6. יחס שכר ההורים הוא 65% לאב ו 35% לאם. חלוקת זמני השהות בתא המשפחתי במחזור של שבועיים היא 8 ימים אצל האם ו 6 ימים אצל האב. ובקיצור 6/8. 57% אצל האם ו 43% אצל האב.

סכום הצרכים ההכרחיים עבור הילד **שמתחת לגיל 6** הוא 1,600 ש"ח. הטווח המקובל כיום בפסיקה עבור צרכי הילד הוא 1,600-1,900 ש"ח, וכמובן שיש גם מקרי קצה למטה ולמעלה, וכמובן שיש לבחון כל מקרה לגופו.

סכום הצרכים המלאים של כל אחד מהילדים **מעל גיל 6**, אשר בדוגמא שלנו מתגוררים בשני הבתים בזמני שהות רחבים, הוא הסכום הנפוץ כיום בפסיקה, 2,250 ש"ח לילד. הטווח המקובל כיום בפסיקה הוא רחב, כ- 1,600-2,600 ש"ח, וכמובן שיש לבחון כל מקרה לגופו.

בדוגמא, לשם הנוחות בלבד, נתעלם מהלכת ורד (בהתאם לה סכום צרכי הילד יורד עם ריבוי מספר הילדים בבית).

* נציין שכאשר זמני השהות אינם רחבים, צרכי הילד מעל גיל 6 המקובלים בפסיקה נמוכים יותר כמובן. 1,600-2,000 ש"ח.

כבוד השופט ויצמן (**מחוזי** מרכז) הסביר בעמ"ש 36635-10-23 (סעיף 23) את המובן מאליו:

יש **חובה להפריד** בין **סכום צרכי הילד ההכרחיים עד גיל 6 ובין סכום הצרכים המלאים מעל גיל 6**. זה כמובן בסיסי והרי מדובר על **צרכים שונים: הכרחיים מול מלאים**, אך לאור זאת שמספר שופטים עשו לעצמם 'חיים קלים' ולא ביצעו הפרדה בחישוב, בחר כבודו, בצדק רב, להדגיש נושא זה. ראו למשל פסיקות שגויות לנושא בתלה"מ 2480-02-25 ותלה"מ 50296-03-22.

האם כיום עדיין יש כזה דבר 'סכום מינימום למזונות'? 'סכום מזונות מקובל'?

לא! חשוב להבדיל בין צרכי הילד (הכרחיים לעומת מלאים) וסכום המזונות עצמו. כיום אלו שני דברים שונים לחלוטין.

מעל גיל 6 בפסיקה ישנו טווח צרכים מקובל עבור הילד, **להבדיל** מסכום המזונות. ועל מנת לקבוע את סכום המזונות עצמו יש לבחון כל מקרה ומקרה לפי שכר ההורים וחלוקת זמני השהות.

גם מתחת לגיל 6 אין כזה דבר 'מזונות מינימום' או 'מזונות מקובלים'. מתחת לגיל 6 מדובר על צרכים הכרחיים בלבד, **ומהם** נחשב את סכום המזונות בהתאם לחלוקת זמני השהות. נפחית את החלק שהאב משלם ישירות בזמני השהות שלו.

לצערנו הרב, ישנם עדיין שופטים ועו"ד למשפחה שלא עושים אבחנה חשובה זו. עו"ד למשפחה רבים עדיין מפרסמים באתר שלהם סכומים 'מקובלים' עבור 2 ילדים או 3 ילדים, **למרות שברור שזהו מידע שגוי, מטעה, ולא מקצועי**. הבעיה היא שההורים בהליכי גירושין קוראים מידע באתר 'רשמי' של עו"ד למשפחה וחושבים שהוא נכון, אך לא יודעים שהמידע שגוי ומיושן. מכאן הדרך לאי הסכמות בגישור קצרה היא.

כיצד מחושב סכום מזונות ילד מתחת לגיל 6:

עלינו לבדוק (רק) **שני** פרמטרים:

1. מהי חלוקת זמני השהות בתא המשפחתי.

2. מהו סכום צרכי הילד ההכרחיים של הילד הנדון. כאמור, כיום הסכום המקובל בפסיקה הוא 1,600-1,900 ש"ח.

התחשבות בחלוקת זמני השהות:

מתחת לגיל 6 על האב לשלם את מלוא הצרכים ההכרחיים של הילדים, **אך התשלום עבור המזונות והמדור כאחד יחושב רק עבור זמני השהות שהילדים אצל האם.** בזמני השהות של האב עם הילדים הוא הרי משלם באופן ישיר את הוצאות הילדים.

מכיוון שמזונות ילדים מתחת לגיל 6 עדיין נקבעים בהתאם להלכה הדתית, ראוי לציין שבפסיקות בתי הדין הרבניים מוסבר שבהתאם להלכה על האב לשלם מזונות רק על הימים בהם הילדים אצל האם.

כבוד הדיינים הרב אליהו אריאל אדרי - הרב אבידן משה שפנייר והרב אברהם צבי גאופטמן, מבית הדין הרבני באר שבע מסבירים בתיק 1140557/4 **שהדין הדתי קובע, ותמיד קבע, שיש להתחשב בהוצאות של האב כשהילדים שוהים עמו, ללא קשר לגיל הילד**:

"לפי דין תורה אין כל ספק שהאב מחויב להעביר לידי האם את סכום צרכי הילדים בתקופה שהם אצלה בלבד, ולא ניתן להבין מאין "צפה" פרשנות זו, וכיצד עלה על הדעת שיש במקורותינו הקדומים מקור ולפיו כאשר המשמורת משותפת ישלם האב מזונות לאם עבור חודש שלם, ובנוסף יישא בהוצאות הילדים במחצית הזמן בה הם שוהים אצלו. אין ספק שלפי דין תורה חיוב המזונות יצטרך להביא בחשבון את משך הזמן בו הילדים שוהים אצל האב, ולקזזו מהסכום העובר לידי האם.

אם אכן פסקו אי פעם בתי המשפט פסיקה מוזרה כזו, ולפיה על האב להעביר לידי האם דמי מזונות גם על התקופה בה הילדים שוהים אצלו, פרשנות זו היא היא הגורם לנטל שהוטל על כתפי האבות. אין כל ספק שבבית הדין הרבני לא עלה על הדעת לחייב את האב פעמיים".

פסקי דין נוספים לנושא הם: ברבני הגדול: תיק 1490441/1, תיק 1309558/1, ובאזורי: 1169832/6, תיק 1108714/2, תיק 969794/12, תיק 1097328/10.

כבוד השופטת גדיש (תלה"מ 26512-10-23 סעיף 14-15) מסבירה יפה את נושא המזונות **והתשלום ביתר** מתחת לגיל 6:

"אלא, שזמנים אלו השתנו ונכון להיום נשים יוצאות לעבוד גם מחוץ לבית בעוד גברים משתתפים, גם הם, בנטל הכרוך בגידול הילדים. שינויים אלו חייבו התאמה של פסיקות בית המשפט בכל הנוגע למזונות וכן בתי המשפט התאימו את פסיקותיהם, לרוח שוויונית זו, אם באמצעות צמצום החיוב המוטל על האב, גם ביחס לילדים עד גיל 6, תוך קביעה שחיוב מוחלט זה יחול רק על צרכים הכרחיים; אם תוך התחשבות בחלוקת זמני השהות, תוך הבנה שאחת הדרכים בה אבות יקיימו את חובתם לזון את ילדיהם היא באופן ישיר, עת הם שוהים עימם; ואם תוך התחשבות בכושר ההשתכרות של האם שנדרשת גם היא, לשאת במזונות ילדיה, למצער מכוח דיני הצדקה".

"הבנה זו מתיישבת עם ההיגיון, היות ואם נאמר אחרת, **יהיה בכך משום חיוב כפול שיוטל על אבות - הן בתשלום דמי מזונות לאם והן בפרנסת הקטינים באופן ישיר, כשהם שוהים עימם, כך שכאשר אב דואג להתגורר בדירה בה יש חדר לילדיו הקטינים ואלה אוכלים בביתו, לנים בביתו, מארחים בביתו חברים ועוד, ברור כי לא ניתן להתעלם מהסכומים שהאב נדרש לשלם כהוצאות ישירות עבור ילדיו והן מהסכומים שנחסכים מהאם**".

פסק הדין בעמ"ש 36635-10-23 של כבוד השופט ויצמן (**מחוזי** מרכז מיום 02.07.2024, סעיף 24) עושה לנו סדר לנושא חישוב מזונות ילדים, ובין היתר **חוזר ומסביר שמתחת לגיל 6 יש להפחית את ההוצאות עבור הילד, <u>מזונות ומדור כאחד</u>, שהאב מוציא באופן ישיר. ראו גם בפסק דין נוסף של כבודו** רמ"ש 78829-12-24 (מיום 19.01.2025, סעיף 15).

ראו גם פסקי דין ישנים יותר: כבוד השופט שוחט (**מחוזי** תל אביב) מסביר ברמ"ש 46972-01-19 את נושא ההפחתה בסכום הצרכים ההכרחיים בהתאם לחלוקת זמני השהות (כאן זאת חלוקת זמני שהות של 9/5), כבוד השופט שילה (**מחוזי** תל אביב) בעמ"ש 18701-07-21 אשר אישר את החלק הזה בפסק דינו של כבוד השופט שקד, כבוד השופט ישעיהו שנלר

(**מחוזי** תל אביב) מסביר בעמ"ש 31745-02-17 שבמקרה זה אכן נעשתה הפחתה עקב זמני השהות הרחבים ובכך נותן תוקף לנושא (התיק הגיע לעליון שדחה את ערעור המבקש – בע"ם 4637/18), ואמירתו החד משמעית של כבוד השופט ג'יוסי (**מחוזי** חיפה החל מסעיף 23) בעמ"ש 28488-09-19.

האם הפחתה זו תקפה בכל חלוקה של זמני שהות או רק בזמני שהות רחבים?

ההתחשבות בזמני השהות לחישוב המזונות והמדור **נכונה מתמטית וכלכלית, ומחויבת מציאות לא רק בזמני שהות שווים/רחבים אלא לכל המקרים, גם כאשר זמני השהות מצומצמים יותר.** בכל מקרה בו האב ישלם לאם עבור צרכי הילד **גם** בימים שהילד עימו, **יהיה כאן תשלום עודף על ידי האב**.

ומהו הסכום שיש להפחית? מתמטית, הסכום שיש להפחית מצרכי הילד שנקבעו הוא כמובן הסכום שהאב משלם ישירות בזמני השהות שלו עם הילדים. במידה וחלוקת זמני השהות היא 8/6, הרי שעל האב **להשלים** לאם 57%, כלומר שיש להפחית 43% מסך הצרכים שנקבעו. במידה וחלוקת זמני השהות היא 10/4, הרי שעל האב **להשלים** לאם 71.43%, היינו סך ההפחתה הינו 28.57%. פשוט וקל. כיום, לצערנו, לא כל השופטים נוהגים כך.

נניח וסכום הצרכים ההכרחיים הוא 1,600 ש"ח. חלוקת זמני השהות 10/4. כאמור, האב צריך להשלים לאם 71.43% (10/14) מ 1,600 ש"ח. היינו הפחתה מתאימה של 28.57% שהם 1,143 ש"ח. במידה והשופט **לא** יתחשב בזמני השהות אצל האב, ויקבע שעל האב להעביר לאם את מלוא ה 1,600 ש"ח, הרי במצב זה האב משלם באופן ישיר בימים שלו סכום של 457 ש"ח (1,600*28.57%) **וגם** מעביר לאם סכום של 1,600 ש"ח. **כך השופטים 'יוצרים' בשוגג תשלום ביתר**.

כמובן שגם כאן לכל שופט יש את שיקול הדעת השיפוטי לקבוע את סכום ההפחתה המתאים והראוי לעמדתו. למשל, בדוגמא של חלוקת זמני שהות של 10/4 יצא לנו מתמטית 28.57%, והשופט יכול להחליט על הפחתה המתאימה לעמדתו, נניח 25% או 20% וכו'. רק ראוי להסביר את ההחלטה.

נציין שדרך חישוב שכזו, בה יש התחשבות בזמני השהות של האב **בכל מקרה**, מעבר להיותה נכונה מתמטית, יש בה על מנת לצמצם מקרים של 'אבות נעלמים לילדיהם'.

דברי פרופ' שיפמן מתוך דו"ח הוועדה בראשה עמד:

"אמנם יש הטוענים שהצעתנו תשמש תמריץ מלאכותי לגברים להרחיב את ימי הטיפול בילד כדי לצמצם את חבותם במזונות. אך נראה לנו שכאן יחול הכלל ש"מתוך שלא לשמה יבוא לשמה", ואם באמת ובתמים מבקש האב להקדיש זמן רב יותר לילד, והדבר הוא לטובת הילד, אין אלא לברך על כך. כמובן יש לתת את הדעת לחשש של מאבק שלא בתום לב. זה חשש שלא קל להתגבר עליו מראש ואף ועדת שניט נתנה עליו את דעתה".

נניח וההורים הגרושים גרים בסמיכות ויש חלוקת זמני שהות של 10/4, ונקבעה לאב הפחתה של 28.57% בתשלום המזונות מתחת לגיל 6. באותם מקרים בהם האב מעוניין לעבור לגור במרחק גדול שיצמצם את חלוקת זמני השהות, או להפחית את זמני השהות מכל סיבה אחרת, לאב יש כאן אינטרס כלכלי, והוא, בתקווה, יחשוב פעם נוספת האם לעבור. בדרך זו

גם קבענו מזונות צודקים יותר כאשר ההורים גרו בסמיכות, וגם יצרנו סיבה כספית לאב להמשיך עם זמני השהות האלו. כמובן שהמטרה כאן, מלבד חישוב נכון וצודק, היא לשמור על הקשר בין האב לילדים.

ומה לגבי שכר ההורים? כאמור, השכר לא רלוונטי. תחת ההלכה הדתית, הכנסות ההורים (מלבד מקרי קיצון) לא רלוונטיות לחישוב סכום המזונות, והשופטים אף מציינים ומסבירים זאת בהחלטות למזונות זמניים. ועדיין, השופטים ירשמו את הכנסות ההורים, והרי השכר של שני ההורים הכרחי לחישוב מזונות הילד מעל גיל 6 ובמקרים בהם שכר האב נמוך מאוד יש לבדוק שנשאר לו למחייתו.

ובדוגמא שלנו: התשלום יהיה סכום צרכי הילד שנקבע (1,600 במקרה שלנו) + עלות המדור לילד (2,000/3=666.66) - כי את שני הסכומים האלו מחשבים באותה הדרך - כפול אחוז הזמן בו הילדים שוהים **אצל האם**. 1,292 ש"ח=0.57*(1,600+666.66).

ומה לגבי הוצאות משתנות (חינוך ובריאות)?

בע"מ 919/15 **לא שינה** את הפסיקה עבור ילדים מתחת לגיל 6, ולכן החלוקה לגבי ההוצאות המשתנות (חינוך ובריאות) היא עדיין חצי חצי ("מחציות"). לכן גם עדיין מדברים על סכום הצרכים ההכרחיים בלבד.

מזונות ילד מעל לגיל 6:

בהתאם להלכה שנקבעה בבע"מ 919/15, כאן עלינו לבדוק כבר **שלושה** פרמטרים:

1. יחס הכנסות מכל מקור שהוא: משכורת ברוטו לאחר ניכויי חובה, וכן הכנסה חודשית מכל מקור שהוא. למשל, אם להורה יש בבעלותו דירה להשקעה או חסכון כספי גדול שמניב תשואה חודשית, יש להתחשב בכך בקביעת ההכנסות החודשיות שלו.

בהתאם לפסיקה, את קצבת הילדים יש להוסיף להכנסת ההורה המקבל אותה. לרוב האם.

במקרים בהם מחושבת ההכנסה הפנויה. יש שופטים שיורידו משכר ההורה את מלוא עלות המדור שההורה משלם, ויש שופטים שיורידו רק את סכום חלקו של ההורה בעלות המדור, ללא חלקם של הילדים. יש שופטים שיורידו גם סכום מינימלי למחיית ההורה, ויש שלא.

מצב זה של חוסר אחידות רק מגביר את הכאוס! גם תחת העיקרון של כל תא משפחתי לגופו ראוי היה שתהיה פסיקה אחידה יותר, דבר שעשוי להביא יותר הורים לסיים הליכי גירושין בגישור ולא בהגעה לבתי המשפט.

האם ראוי בכלל לעבוד בדרך של הכנסה פנויה של ההורה?

במקרים רבים דרך זו יוצרת עיוות. יש שופטים שכבר הבינו זאת. ראו בנושא זה את פסק דינו של כבוד השופט שקד בתמ"ש 57303-07-25 (סעיף 32) בו **לא** נעשה חישוב של הכנסה פנויה (בצדק), אלא ניתן ביטוי לעובדה כי לאב יש דירה ושלאם אין.

במידה ומתקבלת עזרה כספית מההורים, האם נוסיף את הסכום להכנסת ההורה?

לרוב לא. עזרה מההורים, גם אם היא חודשית, לרוב לא נחשבת כתוספת להכנסת ההורה. אף אחד לא יכול להבטיח שהעזרה תהיה עד שקטן הילדים יגיע לגיל 18. אך כמובן שכל מקרה נבחן לגופו.

כיצד נתייחס להלוואה שלקח הורה בחישוב הכנסתו?

לעיתים, אחרי הפרדת הבתים, יש הוצאות חד פעמיות כגון קניית רכב, קניית ריהוט ומוצרי חשמל, תשלום לעו"ד וכו'. הלוואות קצרות מועד אלו לרוב לא יילקחו בחשבון בחישוב ההכנסה הפנויה, והרי בדרך כלל הן למספר שנים קטן לעומת תשלום המזונות שהוא למספר שנים קדימה. אם ישנה הלוואה מסוימת לטווח ארוך (נניח עד שהילד הקטן מגיע לגיל 18) השופט יכול כמובן לבחור להתחשב בה, לצד הסבר על בחירתו. כל מקרה נבחן לגופו.

במידה והשופטים היו מאשרים הלוואות קצרות טווח שכאלו כדבר שבשגרה, ומפחיתים את התשלום החודשי בחישוב ההכנסה הפנויה, היה כאן פתח למצב בו כל הורה בהליך גירושין ייקח הלוואות על מנת לצמצם את הכנסתו הפנויה.

ראו בנושא זה את פסק דינו של כבוד השופט רמי בז'ה בתלה"מ 7897-02-23. האם כבודו היה צריך להתחשב בהלוואה של האם בחישוב ההכנסה הפנויה שלה? לטעמי לא. **מדובר על הסתכלות כלכלית שגויה, שיש לה השפעה על חישוב ההכנסה הפנויה**, ומכאן על המזונות והמדור.

2. סכום צרכי הילד **המלאים** המתאימים לתא המשפחתי, שנלמד משכר ההורים, מקום המגורים, ורמת החיים טרם הפרידה.

3. חלוקת זמני השהות בתא המשפחתי. ראוי לציין שני דברים לגבי קביעת חלוקת זמני השהות לחישוב המזונות:

א. כיום ישנן פסיקות (בעיקר של כבוד השופטת מטלין, כבוד השופטת מורן ואלך-ניסן, ולאחרונה גם של כבוד השופטת יעקובוביץ דראי) אשר קובעות שכאשר הילדים עם הורה פעמיים באמצע השבוע ללא לינה, לחישוב זמני השהות לקביעת המזונות זה ייחשב ליום אחד. גם מחוזי מרכז אישר למעשה פסיקה זו בעמ"ש 29755-02-23 (מיום 09.02.24).

ב. במקרים בהם הילד אצל הורה בסוף שבוע ללא לינה ביום שבת, **משום מה** טרם ראינו פסיקה שמתייחסת לנושא, ומתחשבת בשהות זו לחישוב זמני השהות. הילד הרי נמצא בבית ההורה מהבוקר עד הערב. וביום שבת לרוב יש כמובן הוצאות גבוהות יותר מיום 'רגיל'. גם לאוכל וגם לבילויים.

כאשר היחסים בסעיפים 1 (יחס ההכנסות) ו 3 (יחס חלוקת זמני השהות) אינם שווים, עלינו לחשב כמה על הורה א' להעביר להורה ב'. החישוב מעל גיל 6 הוא כבר לא מגדרי.

דרך החישוב לצרכים השונים של ילד מעל גיל 6:

דרך החישוב לכל סוגי תשלומי המזונות היא **אחידה**: **כמה ההורה אמור לשלם, פחות הסכום שהוא משלם בפועל***.

* אם הורה זכאי לקבל סיוע בשכר דירה, כמובן שבחישוב המדור יש להתייחס לכך, ולהוריד את סכום הסיוע מסכום המדור, ורק אז לבצע את החישוב. כנ"ל לגבי הנחות למעון וצהרון, ביטוחי בריאות וכו'. לגבי מענק הלימודים (כל עוד הוא מתקבל) הרי שמקובל שההורה המקבל אותו משלם באמצעותו את ההוצאות של תחילת השנה.

א. צרכים תלויי שהות ומדור: דרך חישוב שני הרכיבים זהה. **מדובר בחישוב דו שלבי**: 1. מסכום הצרכים המלאים/עלות מדור הילדים מחשבים את הסכום שעל הורה א' לשאת בהתאם לשכרו. 2. באופן דומה מחשבים, **מאותו סכום** הצרכים המלאים/עלות מדור הילדים כמה ההורה מוציא באופן ישיר בימים שלו עם הילדים (בזמני השהות). הסכום שעליו להעביר יהיה **הפרש** הסכומים.

אם צרכי הילד המלאים הם 2,250 ש"ח, אזי יש לכפול סכום זה באחוז שכר ההורה, ואז לכפול את **אותו הסכום** (2,250) ביחס זמני השהות של ההורה, ובשלב הבא **לבצע חיסור בין שני הסכומים שהתקבלו**.

לאחרונה פורסם פסק דינו של כבוד השופט ארנון, בו יש **טעות מתמטית** (סעיפים 42-45) בדיוק בנושא זה. כבודו **לא חישב את שני הסכום מסכום הצרכים הכולל**. גם במדור וגם במזונות תלויי שהות. ראו תלה"מ 7383-05-23. אותו עיקרון (סעיף 43) גם בפסק דין של כבוד השופטת רביד (**מחוזי** תל אביב) בעמ"ש 34302-02-26.

ובדוגמא שלנו:

קביעת החיוב בהתאם ליחס שכר ההורים:

האם: 2,250 ש"ח (צרכי כל ילד מעל גיל 6) * 35% (חלקה של האם בהכנסה המצרפית) = 787.5 ש"ח.

האב: 2,250 ש"ח (צרכי כל ילד מעל גיל 6) * 65% (חלקו של האב בהכנסה המצרפית) =1,462.5 ש"ח.

קביעת החיוב בהתאם לזמני השהות:

בשהייה אצל האם: 2,250 ש"ח * 57% (זמני השהות עם האם) = 1,282.5 ש"ח.

בשהייה אצל האב: 2,250 ש"ח * 43% (זמני השהות עם האב) = 967.5 ש"ח.

תוצאה: על האב לשאת בסכום של 1,462.5 ש"ח בהתאם לשכרו, אך בימים שלו עם הילדים (43% מהזמן) האב מוציא באופן ישיר 967.5 ש"ח, **ולכן עליו להעביר לאם רק את הפרש הסכומים**. 495 ש"ח=1,462.5-967.5.

הלכת ורד: אמנם בדוגמא שלנו בחרנו, לשם הנוחות בלבד, לחשב את התשלום עבור ילד אחד ולהתעלם מהלכת ורד, אך כמובן שבמקרים המתאימים, כמו בדוגמא שלנו בה יש 3

ילדים, ראוי להשתמש בהלכה ולקבוע שסכום צרכי הילדים יחדיו הוא לא מכפלת הסכום 2,250 ש"ח*3 (6,750 ש"ח), אלא להפחיתו.

טיפ: חישוב המזונות בדרך מהירה - ההפרש/דלתא:

נדגים את החישוב גם על ידי דרך הפרש האחוזים (דלתא): יחס שכר ההורים: 15=50-65. האב משתכר יותר מהאם. יחס זמני השהות: 7=50-57. האב פחות זמן עם הילדים. לכן, במקרה זה, הדלתא היא חיבור ההפרשים. יחד זה 22%.

עלות צרכי הילד מעל גיל 6 היא 2,250 ש"ח. 495 ש"ח=0.22*2,250. ובחישוב לעיל יצא לנו כמובן גם 495. **מתמטיקה. לא יכול לצאת אחרת אם מחשבים נכון.**

חשוב להדגיש: במקרה הנפוץ כיום בו שכר האב גבוה יותר וזמני השהות של האב עם הילדים מצומצמים יותר, **הדלתא היא חיבור שני ההפרשים**. כמובן שאם במקרה אחר שכר האם גבוה יותר ו/או זמני השהות עם האב רחבים יותר, **יש להתייחס לכך בחישוב ההפרשים**. אם למשל שכר האם גבוה יותר, ההפרש (הדלתא) במקרה זה יהיה שלילי, ואותו נוסיף להפרש בגין זמני השהות.

ראו למשל פסק דינה של כבוד השופטת מטלין בתלה"מ 58833-11-24 (סעיף 40 לחישוב מזונות הילדה מעל גיל 6) **בו שכר האם גבוה משכר האב** ולכן הדלתא בו היא 3=7+4-. כלומר 93.8 ש"ח=3%*3,126.

ב. צרכים שאינם תלויי שהות והוצאות משתנות (חינוך, בריאות) מחושבים בהתאם ליחס ההכנסות:

כמה על הורה א' לשאת בהתאם ליחס שכרו, **לאחר שהפחתנו מראש** את החלק שהוא מוציא באופן ישיר בימים שלו עם הילדים*.

*חשוב לציין שכאשר השופט מחשב את תשלום הצרכים שאינם תלויי שהות, **עליו לבדוק קודם האם ההורה האחר (לרוב האב) משלם באופן ישיר חלק מצרכים אלו.**

כאשר האב **לא** משתתף בשום תשלום עבור צרכים אלו, עליו להשלים את **מלוא** חלקו בהתאם ליחס שכר ההורים.

אבל, אם האב משלם, למשל, את התשלום החודשי עבור הניידים, קונה ביגוד בעצמו, משלם עבור מתנות לימי הולדת של חברים של הילדים וכו', **קודם** יש להפחית סכום חודשי זה שהאב משלם ישירות מסכום הצרכים שאינם תלויי שהות ו/או להפחית מהרכיבים שמתחלקים בין הצדדים (במקרים בו פעם הורה א' משלם ופעם הורה ב'), **ורק אז לקבוע את הסכום שיש להעביר עבור רכיב זה.** כמו תמיד, עיקרון העל הוא לבחון כל מקרה לגופו.

נציין גם את המובן מאליו, למעשה זה הרי גם החישוב שההורים עורכים בעצמם קיזוזים לגבי הוצאות הבריאות והחינוך אזי כמובן שחישוב זה תקף גם לצרכים שאינם תלויי שהות.

לגבי הסכומים בחישוב הוצאות שאינן תלויות שהות:

כאמור, בחלק מהמקרים צורכי הילד המלאים מעל גיל 6 יחולקו לצרכים תלויי שהות וצרכים שאינם תלויי שהות. הוצאות שאינן תלויות שהות יחושבו ע"פ יחס הכנסות בלבד.

אמנם לאחרונה ראינו שיפור בנושא זה*, אך עדיין חשוב לציין שהחלוקה בין צרכים תלויי שהות לצרכים שאינם תלויי שהות הוא אחד הנושאים היותר בעיתיים/שגויים כיום בפסיקה.

*מספר פסקי דין בהם נקבעו סכומים הגיוניים יותר לצרכים שאינם תלויי שהות:

כבוד השופט פפרני בתלה"מ 33705-11-23 שהעמיד את הסכום על 500 ש"ח.

כבוד השופט רן ארנון בתלה"מ 15730-09-24 שגם הוא העמיד את הסכום על 500 ש"ח.

כבוד השופטת גילה ספרא-ברנע בתלה"מ 29044-03-26 אשר העמידה את הסכום על 600 ש"ח. כנ"ל בתלה"מ 50296-03-22.

לטעמנו, הכאוס נובע מהסתכלות כלכלית שגויה של השופטים:

א. מהן ההוצאות הכלולות תחת הסעיף צרכים שאינם תלויי שהות?

ב. מהו היחס הנכון בין צרכים תלויי השהות לעומת צרכים שאינם תלויי שהות?

מדוע לטעמנו השופטים טועים כלכלית בסכום הנקבע כיום לצרכים שאינם תלויי שהות?

א. תחת הוצאות שאינן תלויות שהות יש מספר מצומצם מאוד של נושאים, בסכומים יחסית נמוכים. **למשל:** תשלום חודשי עבור טלפון נייד, ביטוח בריאות חובה לקופת חולים, נסיעות בתחבורה ציבורית, תספורת ומתנות לימי הולדת של חברים (למרות שזה עד גיל מסויים כמובן). לגבי ביגוד והנעלה שהוא הסכום הגדול יותר, הסכום לא קבוע. יש הבדלים בסכומים בין המשפחות השונות. לפי עשירונים, דרך חיים, החלטה האם לקנות/לא לקנות מותגים וכו'.

תשלום חודשי עבור טלפון נייד הוא כיום סכום מאוד נמוך (בניגוד לקנייה של טלפון חדש) ויש לבדוק מי מההורים משלם אותו. ביטוח בריאות חובה הוא גם סכום נמוך, אשר לרוב משלמת האם. לגבי תספורות, לרוב תלוי במגדר הילד.

ראו בנושא 'צרכים שאינם תלויי שהות' גם את המסמך שהוציא הלמ"ס עלות גידול ילד בישראל לצורך קביעת מזונות, פברואר 2022 בו יש (עמודים 31-30) רשימה של שלל ההוצאות לפי סוגים (לטעמי, וחבל שכך, לא כולן מתאימות לדרך החישוב בבתי המשפט), אך ניתן לראות שאם נבחר את ההוצאות המתאימות לסעיף צרכים שאינם תלויי שהות, ואף נצמיד אותן למדד ממועד הפרסום, **לא נגיע לסכומים אשר נקבעים כיום בבתי המשפט**.

הסכומים לצרכים שאינם תלויי שהות אשר קובעים שופטי משפחה חייבים להיות מותאמים להוצאות עצמן, ומאוד חשוב שהשופטים ירשמו להורים מה כלול בסכום זה, דבר שימנע ויכוחים מיותרים בין ההורים, בעיקר לגבי נושא הביגוד וההנעלה.

לאחר פרסום בע"מ 919/15, נושא הביגוד וההנעלה (שלא עבור המוסד החינוכי) הפך לנושא נפיץ שגורם למריבות רבות בין הורים גרושים.

במידה ולא רשום להורים **מענה ברור** לנושא בפסק הדין, כל אחד מהם עלול לפרש אחרת את חלוקת התשלום. האם כל אחד מההורים קונה בעצמו לביתו או שההורה אשר מקבל את המזונות קונה עבור שני הבתים, כפי שהיה מקובל לפני פרסום 919/15? כל עוד אין הבנה של ההורים, הסיכוי שבהמשך הדרך יהיה ויכוח על הנושא ולעיתים חזרה לבית המשפט גדל.

אמירה תמציתית וקצרה של השופט <u>תפתור מראש</u> מריבות מיותרות אלו. כה פשוט למנוע ויכוחים.

להערכתנו, הסכום ההגיוני לצרכים שאינם תלויי שהות הוא 300-600 ש"ח. תלוי בעיקר מה קובעים לנושא הביגוד.

יחד עם זאת, בשטח, אנחנו עדיין רואים שוב ושוב שופטים שקובעים סכומים מאוד מאוד מופרזים לצרכים שאינם תלויי שהות, סכומים ללא כל סימוכין (אילו צרכים כלולים בסכום, כלומר איך כבודו הגיע לסכום שקבע), ולעיתים אף קובעים שסכום הצרכים שאינם תלויי שהות גבוה מסכום הצרכים תלויי השהות! זה כמובן שגוי כלכלית ובלתי מתקבל על הדעת!

במצב הנוכחי, בו גם לאחר מתן פסק הדין ההורים ועורכי דינם אינם יודעים מה כלול בצרכים שאינם תלויי שהות, על מה מבוצע הלכה למעשה התשלום, ומכך לא מבינים כיצד נקבע סכום צרכים אלו, מהווה פתח למריבות. בין ההורים לבין עצמם, ולעיתים בין ההורים לילדים. מי דואג להוצאותיהם של הילדים.

וכמו תמיד, חוסר וודאות, חוסר ההבנה, גורמים ויכוחים, אי הסכמות (למשל על נושא הביגוד) ומעודד הליכים משפטיים במקום הליכי גישור.

<u>בדיוק כפי שכבר נקבעו אומדנים לצרכי הילדים במקרים השונים, ראוי שבתי המשפט המחוזיים יקבעו אומדן לצרכים שאינם תלויי שהות, כולל רישום רשימת הצרכים הכלולים בו</u>.

החישוב של סכום הצרכים תלויי השהות (נניח 1,750 ש"ח מתוך ה 2,250 ש"ח) יהיה לפי החישוב הרגיל לעיל, בעוד שהחישוב עבור ההוצאות שאינן תלויי שהות (500 ש"ח, ההפרש, במקרה שלנו) שונה, והוא יחושב **רק** לפי יחס הכנסות ההורים.

דרך החישוב: בדוגמא שלנו סכום ההוצאות שאינן תלויות שהות הוא 500 ש"ח. נניח שהאב לא משלם שום הוצאה באופן ישיר. יחס שכר ההורים הוא 65% לאב ו 35% לאם. לכן, האב ישלם לאם 325 ש"ח=0.65*500.

אם האב היה משלם כל חודש סכום של 100 ש"ח באופן ישיר עבור צרכים שאינם תלויי שהות, היינו צריכים **קודם** להפחית סכום זה, **ואז** לבצע את החישוב כמה עוד על האב להשלים לאם מסכום של 400 ש"ח.

חישוב מדור הילדים:

כיצד נתמודד עם נושא רכיב המדור כאשר הילד מעל גיל 6?

באותם מקרים בהם הילדים לנים אצל שני ההורים (ולא רק בזמני שהות שווים/נרחבים), **כל הורה משלם את מלוא עלות המדור עבור הילדים בביתו שלו**. האב משלם מדור מלא עבור הילדים אצלו (100%) וגם האם משלמת מדור מלא עבור הילדים אצלה (100%). התשלום הוא חודשי, ומשולם, מטבע הדברים, גם על הימים שהילדים לנים אצל ההורה האחר. העלות המצרפית בפועל של שני ההורים עבור מדור הילדים בשני הבתים היא 200%.

כיום יש שתי דרכים לחישוב מדור הילדים:

1. כבוד השופטים ברנט, פלאוט וויצמן (**מחוזי** מרכז) ציינו עוד בספטמבר 2020 בעמ"ש 65692-11-19 (סעיף 29) את הקושי בפסיקת רכיב המדור, מקום בו התא המשפחתי התפצל ושני ההורים נושאים בתשלום שכירות מלא, כל אחד עבור מדורו, **ואף התוו לנו את הדרך לחישוב המדור**.

האם בעתיד ייתכן ודרך החישוב תשתנה? אם תמצא דרך מתאימה ונכונה יותר, הדבר בהחלט אפשרי. אנו מתמקדים במצב הקיים. וכלשון פסק הדין:

"**אשר לרכיב שכירת המדור** - ובכן, בסוגיית חישוב חלקו של הורה במדור ילדיו הקטינים המתגוררים בשני בתים נשתברו קולמוסים ונשחקו מקלדות ודומה שעדיין לא נמצא הפתרון הראוי לסוגיה ורבות בה המחלוקות. יש שסברו כי מעת שכל הורה מלין את הילדים עמו אין מקום להשתתפות בחלק מדורו של האחר, יש שסברו כי יש להתחשב בעלויות המדור בפועל של כל אחד מהצדדים ולחלקן לפי יחס ההשתכרויות בין הצדדים. אחת הבעיות העולות בעת חישוב הוצאות שכירת המדור היא, כי אם ניקח את הסכומים בהם נושא בפועל כל אחד מההורים ונגזור מהם את שיעור חיובו של כל אחד מהם, הרי שאנו נותנים פתח למי מההורים לשכור מדור בעלויות גבוהות לצורך שינוי שיעור החיוב כלפי משנהו, כך אם יחסי ההכנסות הוא כדוגמא 40-60 לטובת האב והצדדים חולקים זמני שהות שווים, הרי שאם האב ישכור דירה בעלות של 10,000 ש"ח והאם בעלות של 5,000 ש"ח ולא יחוב, לכאורה, האב מאומה לאם. **על מנת להתגבר על עניין זה אנו סבורים כי הדרך הראויה לחשב את רכיב המדור לקטין המתגורר בשני בתים היא בדרך של הערכת עלות מדור סבירה בענייננו וחלוקת אותה עלות בין הצדדים ע"פ יחס זמני השהות ושיעור השתכרותם**". (הדגשה שלי ג.ר).

בסעיף 30 לפסק הדין כבודה מחשבת כמה על האב לשאת בהתאם ליחס ההכנסות בין ההורים, כמה הוא נושא בפועל בזמני השהות שלו עם הילדות, וקובעת שעליו להעביר את **ההפרש** בין הסכומים.

כבוד השופט ויצמן (**מחוזי** מרכז) חזר על הדברים בעמ"ש 36635-10-23, והוסיף **שיש לקבוע עלות מדור סבירה (ללא תלות במדור ששוכרים ההורים בפועל) ולחלוק את אותה עלות בין הצדדים ע"פ יחס השהייה ויחס ההשתכרות בניהם, וזאת בהתעלם לעיתים מהסך אותו מוציא כל הורה בפועל בגין רכיב המדור**. הדבר אומר שכל הורה זכאי לשכור מדור יקר/זול יותר מהממוצע באזור מגוריו, אך לצורך חישוב המדור בית המשפט ייקח עלות מדור "סביר".

כך ראוי גם אם להורה יש משכנתא. משכנתא ניתן לפרוס, למשל, ל 15 שנים ואפשר ל 25 שנים. ההורה יכול לשלוט בגובה התשלום החודשי שלו, ובכך לפעול להקטנת הכנסתו הפנויה. לכן, **לא** תמיד יש לקחת את סכום המשכנתא החודשי עצמו, אלא סכום "סביר" ומתאים.

אם כך, בהתאם לפסיקות בתי המשפט המחוזיים הדרך המקובלת כיום היא שמדור יחושב כפי שמחושבים צרכים תלויי שהות.

דרך החישוב מתבצעת כדלקמן: בשלב ראשון, השופטים מעריכים עלות מדור סביר המתאים לתא המשפחתי ואזור המגורים (במידה ומתקבל סיוע בשכר הדירה זה המקום לזכור להפחית אותו מסכום המדור), וממנו גוזרים בהתאם לפסיקה המנחה את סכום המדור עבור הילדים: 30% לילד אחד, 40% לשני הילדים, ו 50% לשלושה ילדים ומעלה.

בשלב הבא, בדיוק כמו בחישוב מזונות הילדים, יש לחשב את עלות המדור שאמור לשלם כל אחד מההורים בהתאם ליחס ההכנסות בין ההורים ואת העלות שמוציא כל הורה באופן ישיר על הילדים בביתו שלו בהתאם לחלוקת זמני השהות. כזכור, החישוב הוא דו שלבי. סכום התשלום עבור המדור יהיה הפרש הסכומים.

חשוב: שני הסכומים לעיל צריכים שניהם להיגזר מתוך אותה עלות מדור כמובן, בדיוק כפי שאנחנו מחשבים צרכים תלויי שהות בהתאם ליחס שכר ההורים ויחס זמני השהות **לפי סכום אחד של צרכי הילד**. את התוצאות שהתקבלו **יש להפחית זו מזו**, וזהו הסכום אותו יידרש להעביר מי מההורים להורה האחר. בפסקי הדין תלה"מ 7383-05-23 ועמ"ש 34302-02-26 ניתן לקרוא על טעות מתמטית זו. נייר עמדה שפרסמנו בשנת 2025 לגבי טעות זו.

במקרים בהם הילדים לנים בבית אחד בלבד, עקרונית החישוב זהה כמובן. המתמטיקה באה לעזרתנו גם כאן. כאשר אין כלל זמני שהות עם הורה אחד, הרי שהחלק החישובי הזה **מתאפס**, והסכום שההורה ישלם יהיה ללא שום הפחתה בגין זמני השהות. אך כמובן שכן תהיה התחשבות ביחס שכר ההורים.

חישוב מדור לילד במקרה שהודגם בנייר עמדה זה:

קביעת החיוב בהתאם לשכר ההורים:

האם: 666.66 ש"ח (עלות המדור של כל ילד) * 35% (חלקה של האם בהכנסה המצרפית) = 233.3 ש"ח.

האב: 666.66 ש"ח (עלות המדור של כל ילד) * 65% (חלקו של האב בהכנסה המצרפית) =433.3 ש"ח.

קביעת החיוב בהתאם לזמני השהות:

בשהייה אצל האם: 666.66 ש"ח * 57% (זמני השהות שהילדה עם האם) = 380 ש"ח.

בשהייה אצל האב: 666.66 ש"ח * 43% (זמני השהות שהילדה עם האב) = 286.66 ש"ח.

תוצאה: על האב לשאת בסכום של 433.33 ש"ח בהתאם ליחס שכר ההורים, אך בימים שלו עם הילדים (43% מהזמן) הוא משלם באופן ישיר עבור המדור 286.66 ש"ח, ולכן עליו להעביר לאם את הפרש הסכומים. 146.66 ש"ח=433.3-286.66. ולכל הילדים יחדיו כאשר כולם יהיו מעל גיל 6: 440 ש"ח=146.66*3.

חישוב <u>המדור</u> בדרך המהירה - ההפרש/דלתא:

נחשב את הדלתא (ההפרש) באחוזים של המדור: אלו אותם מספרים כמובן. יחס שכר ההורים: <u>15</u>=50-65. האב משתכר יותר מהאם. יחס זמני השהות: <u>7</u>=50-57. האב פחות זמן עם הילדים. לכן, במקרה זה הדלתא היא חיבור ההפרשים. יחד זה 22%.

146.66 ש"ח=0.22*666.66. ובחישוב לעיל יצא לנו כמובן גם 146.66. מתמטיקה.

2. שיטת "ליפשיץ וליפשיץ": שיטה זו פחות נפוצה כיום, וחשוב לציין את עמדתם **שהיא מתאימה רק למקרים של זמני שהות רחבים**.

החישוב מבוצע כך: לוקחים מדור מצרפי של הילדים בשני בתי ההורים, מחשבים את החלוקה בין שני ההורים **רק** לפי יחס השכר (בדרך זו אין התייחסות לחלוקת זמני השהות), ואז מפחיתים את התשלום שההורה האחר, לרוב האב, מבצע באופן ישיר.

ובדוגמא שלנו: מדור כל ילד הוא 666.66 ש"ח. בשני הבתים זה 1,333.33 ש"ח. עכשיו נחשב את חלקו של האב, כאמור **רק** לפי יחס שכר ההורים: 866.66=0.65*1,333.33. ואז, מסכום זה **נפחית** את מלוא הסכום שהאב מוציא באופן ישיר בעצמו, במקרה שלנו 666.66 ש"ח. לכן, המדור שעל האב להשלים לאם עבור כל ילד מעל גיל 6 הוא 200 ש"ח.

חישוב מזונות ומדור יחדיו:

כמובן שהחישוב זהה לחישובים לעיל. במקום צרכי הילד בסך 2,250 ש"ח בחישוב המזונות, והסכום 666.66 למדור, פשוט נציב את הסכום המצרפי. 2,916.66 ש"ח ונחשב. פשוט וקל.

הדלתא היא 22%, ונכפיל אותה בסכום 2,916.66 ש"ח.

641.66=0.22*2,916.66. ובחישוב לעיל יצא לנו 495 למזונות ו 146.66 למדור. 641.66=495+146.66. **מתמטיקה.**

ומה לגבי החזקת המדור:

כיום (לצערנו) יש שתי דרכים לנושא החזקת המדור:

1. בהתאם לפסיקות של מחוזי מרכז, הוצאות החזקת המדור **כבר כלולות כיום בסכום צרכי הילד! <u>בכל גיל</u>. גם מתחת לגיל 6 וגם מעל**.

ראו פסקי דין של כבוד השופט ויצמן (**מחוזי** מרכז) ב<u>רמ"ש 78829-12-24</u> (סעיף 14) מיום 19.01.2025 ו<u>בעמ"ש 68356-11-24 (סעיף 20)</u>, כבוד השופטת ברנט (**מחוזי** מרכז) <u>עמ"ש</u>

5121-05-20 (סעיף 28) מיום 26.10.2020, כבוד השופט שילה (**מחוזי** תל אביב) עמ"ש 18701-07-21 מיום 26.7.2022 סעיף 14.

*נציין שכאשר ההורה גר בבית ההורים (לא בשכירות בדירה שלהם, אלא בביתם) בחלק מהמקרים **אין לו** תשלומים עבור החזקת מדור, ובמקרים אלו יש לקבוע את צרכי הילד בהתאם, כלומר על סכום נמוך יותר.

2. לעומת זאת, ישנם מקרים בהם השופטים מחליטים שסכום החזקת המדור **לא** כלול בצרכי הילד, **אלא מוסיפים אותו בנפרד בחישוב המדור.** ראו למשל את פסק דינו של כבוד השופט פפרני בתלה"מ 33705-11-23 ופסק דינה של כבוד השופטת היימן בתלה"מ 12773-07-24.

אבל, חשוב לעשות זאת נכון!

במספר פסיקות **במחוז חיפה** ראינו שהשופטים לקחו, לטעמי בשוגג כמובן, את סכום צרכי הילד 'המקובל' במחוז מרכז ותל אביב (נניח 2,500 ש"ח לילד שחי בשני הבתים אשר כבר כולל בתוכו את החזקת המדור) **ולזה הוסיפו** את סכום החזקת המדור, וכך הגיעו לצרכי ילד של כ- 3,000 ש"ח!

לטעמנו, דרך זו שגויה כמובן. לאור זאת שבחלק ניכר מפסק הדין סכום צרכי הילד כבר כוללים בתוכם את סכום החזקת המדור, **הרי שבמקרים שהחזקת המדור מחושב בנפרד ראוי כמובן לקחת צרכי ילדים נמוכים יותר, כך שכאשר נוסיף את סכום החזקת המדור הסכום הכללי יהיה מתאים והגיוני**.

ראו למשל את פסק דינה של כבוד השופטת גילה ספרא-ברנע (סעיף 32) בתלה"מ 29044-03-26 לעומת פסק דינו הנכון לנושא זה של כבוד השופט רן ארנון בתלה"מ 15730-09-24.

עמדתנו בנושא החזקת המדור:

אם בית משפט מחוזי הביע את עמדתו, ראוי ששופטי משפחה יפעלו בהתאם.

מעבר לכך, חשוב מאוד שתהיה אחידות בפסיקה. ברגע שיש שתי דרכים לנושא החזקת המדור, יש יותר סיכוי לוויכוחים ומריבות.

מחציות (עד גיל 6) / הוצאות משתנות (מעל גיל 6):

הוצאות חריגות/משתנות מתייחסות להוצאות חד פעמיות, לא קבועות, לרוב בנושאי חינוך ובריאות.

כאמור, עד גיל 6 דבר לא השתנה, והחלוקה היא עדיין חצי חצי.

לאחר גיל 6 יש כיום שתי אפשרויות:

א. חצי חצי. נציין שיש שופטים אשר אף ציינו בפסק הדין שחלוקה **שלא** של חצי חצי יכולה להוות פתח למריבות מיותרות. כמו תמיד, כל מקרה לגופו.

ב. ההוצאות מתחלקות בהתאם ליחס הכנסות ההורים. נניח ויחס הכנסות ההורים נקבע על 70/30. **מתוך הבנה שהיחס אחרי תשלום המזונות קטן יותר**, חלק מהשופטים יקבעו, לרוב ללא הסבר וחבל שכך, שהחלוקה להוצאות המשתנות תהיה, נניח, 65/35 או 60/40. אך יש שופטים שמשאירים את יחס התשלום על 70/30. **זאת כמובן טעות כלכלית בסיסית.**

ראו למשל את ההחלטות של כבוד השופטת מורן ואלך-ניסן, בתלה"מ 42914-05-24 (סעיף 42ג) ושל של כבוד השופטת בן-דב ג'וליאן בתלה"מ 46103-01-26 (לא פורסם) אבל מצוטט בפסק דין של כבוד השופט ויצמן ברמ"ש 7019-03-26:

"בית המשפט ציין כי לאחר תשלומי המזונות שנפסקו ,הפער בהכנסות הפנויות של הצדדים מצטמצם ,ולכן ראוי לחלק הוצאות אלו ביחס של 60% לאב ו-40% לאם."

כיצד ידאגו השופטים למניעת ויכוחים בין ההורים לאחר מתן פסק הדין? יפרטו להורים מה כלול בסעיפי המזונות השונים.

שופטים כותבים פסק דין למזונות. בתחילה מסבירים באריכות את הרקע הדיוני ואת עמדות שני ההורים, לאחר מכן מה אומרת הפסיקה, ואז עוברים לדון במקרה הפרטני, וקביעת התוצאה, **אך במקרים רבים אין הסבר ופירוט לחלק של התוצאה שהוא החלק הכי חשוב להורים בפסק הדין**.

חשוב מאוד לרשום להורים מה כלול בסכום מזונות: צרכים תלויי שהות ובעיקר מה כלול בצרכים שאינם תלויי שהות, כולל נושא הביגוד.

בדיוק כפי שכיום חלק מהשופטים (חבל שלא כולם) מסבירים כה יפה בסוף כל פסק דין את החלק של ההוצאות המשתנות (חינוך ובריאות), את חלוקת התשלום בין ההורים באחוזים, רשימה מפורטת מה כלול תחת כל סעיף, וכיצד על ההורים לפעול בנושא מול ההורה האחר לפני ההחלטה על הוצאה כזו או אחרת (ראו למשל פסק דינה של כבוד השופטת היימן בתלה"מ 12773-07-24) - דרך מבורכת אשר מטרתה מניעת ויכוחים בין ההורים בהמשך הדרך - **כך ראוי וחשוב שיהיה גם לגבי סעיפי המזונות השונים**.

פסק הדין מיועד להורים. ההורים צריכים מעכשיו להתנהל לפי מה שנקבע בו. ולכן, כה חשוב שהחלק של 'התוצאה' בפסק הדין יהיה מפורט יותר מהנהוג כיום. חשוב לרשום להורים באופן ברור בסוף פסק הדין (ולא רק כחלק מההסבר המשפטי) מה כלול בסכום המזונות. כולל נושא הביגוד.

לסיכום:

אנו תקווה שעורכי הדין למשפחה והשופטים כאחד יעשו בנייר עמדה זה שימוש ראוי, ויביאו לחישוב מזונות ומדור נכון ואחיד יותר, מפורט ומובן יותר, ויסייעו בכך להפחתה משמעותית בהסלמה של סכסוכים עצימים בנושא זה.

* תודה רבה לעו"ד דביר טייטלבאום ועו"ד ערן דוידוב על עזרתם בכתיבת נייר עמדה זה.

גיא רוה משמש כיו"ר עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"